

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра криміналістики**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Ректор _____ **Анатолій ГЕТЬМАН**

Харків
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Дослідження документів» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 27 с.

Розробники:

Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук,
професор, академік НАПрН України;
Демидова Євгенія Євгеніївна, кандидатка юридичних наук,
доцентка, доцентка кафедри криміналістики;
Яремчук Вікторія Олегівна, кандидатка юридичних наук,
доцентка, асистентка кафедри криміналістики;
Павлюк Наталія Вікторівна, кандидатка юридичних наук,
доцентка, асистентка кафедри криміналістики;
Колеснікова Інна Анатоліївна, кандидатка юридичних наук,
асистентка кафедри криміналістики;
Латиш Катерина Володимирівна, кандидатка юридичних наук,
асистентка кафедри криміналістики

Затверджено на засіданні кафедри криміналістики
(протокол № 7 від 16 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри - Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук,
професор, академік НАПрН України.

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Обсягі структура навчальної дисципліни.....	13
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	13
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	14
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	16
6.Критерії оцінювання результатів навчання.....	17
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	19
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	20

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Дослідження документів» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	За вибором студента	За вибором студента
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2022-2023	Рік підготовки: 2022-2023
		Семестр	Семестр
Загальна кількість годин - 120		1-2	1-2
		Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні/ семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 - 4, самостійної роботи студента - 6 - 8.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання порядку експертного дослідження документів, вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння змісту експертного дослідження документів, вироблення основних умінь і навичок застосування методики проведення технічної експертизи документів, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

– формування системи теоретичних знань про техніко-криміналістичне дослідження документів, його предмет, завдання, методи та об'єкти судово-експертного дослідження;

– формування релевантних сучасним і перспективним викликам умінь і навичок виявлення первинного змісту документів, дослідження слабо видимих та невидимих текстів, обгорілих документів;

– розвиток навичок і умінь визначення відносної давності виконання документа, або його фрагментів, встановлення послідовності виконання реквізитів документу; установлення документа, виготовленого шляхом монтажу із застосуванням копіювально-розмножувальної та комп'ютерної техніки;

– опанування можливостями та навичками застосування основних методів провадження експертизи матеріалів документів;

– аналіз та дослідження змістовного наповнення, предмету, завдань, методів та об'єктів експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів;

– розвиток навичок та умінь щодо здійснення криміналістичного дослідження документів, виконаних із застосуванням знакосинтезуючих друкуючих пристроїв, касових чеків та документів, надрукованих на факсимільних апаратах, прийняття обґрунтованих рішень за результатами проведеного судово-експертного дослідження.

Пререквізити: «Теорія права», «Історія держави та права України», «Конституційне право», «Логіка», «Мова української юриспруденції», «Адміністративне судочинство», «Цивільний процес», «Кримінальний процес», «Криміналістика».

Кореквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Порівняльне правознавство»; «Історія судової експертизи в Україні»; «Використання спеціальних знань в юридичній

діяльності»; «Судово-експертні установи в Україні»; «Експертні помилки»; «Судові експертизи в сфері інформаційних технологій»; «Правовий статус судового експерта»; «Дослідження зброї»; «Міжнародний досвід та співробітництво в сфері судово-експертної діяльності» .

Постреквізити: -

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1	Оцінювати природу техніко-криміналістичного дослідження документів, аналізувати його предмет, завдання, методи та об'єкти судово-експертного дослідження.
РН-2	Визначати сутність та основні завдання технічної експертизи реквізитів документів.
РН-3	Демонструвати розуміння способів внесення змін до документів (підчистки, травлення, дописки, переклеювання фотокарток тощо). Демонструвати навички виявлення первинного змісту документів, досліджування слабо видимих та невидимих текстів, обгорілих документів.
РН-4	Демонструвати навички визначення відносної давності виконання документа, або його фрагментів, встановлення послідовності виконання реквізитів документу; установа документа, виготовленого шляхом монтажу із застосуванням копіювально-розмножувальної та комп'ютерної техніки.
РН-5	Інтегрувати знання про завдання експертизи матеріалів документів та основних методів провадження такої експертизи, аналізувати допустимості їх використання в судово-експертному дослідженні.
РН-6	Демонструвати знання та розуміння вимог, що пред'являються до об'єктів судово-експертного дослідження та порівняльного матеріалу, організувати процес отримання відповідних зразків та направляти їх на експертизу; оформляти матеріали для призначення судової експертизи матеріалів документів.
РН-7	Демонструвати навички визначення та застосування методів дослідження складу та властивостей паперу (органолептичного, мікроскопічного, хімічного, рентгенівського тощо), прийняття обґрунтованих рішень за результатами проведеного судово-експертного дослідження.
РН-8	Демонструвати навички визначення та застосування методів дослідження фарбових матеріалів (методу дифузного копіювання, елементного аналізу, спектрального, хроматографічного тощо), прийняття обґрунтованих рішень за результатами проведеного судово-експертного дослідження.
РН-9	Демонструвати навички застосування схеми систематичного аналізу клеючих речовин, обрання ефективного методу дослідження та прийняття обґрунтованого рішення за результатами проведеного судово-експертного дослідження.
РН-10	Інтегрувати знання про експертизу друкарських форм та інших засобів виготовлення документів, аналізувати його змістовного наповнення, предмет, завдання, методи та об'єкти судово-експертного дослідження.
РН-11	Демонструвати навички здійснення криміналістичного дослідження документів, виконаних із застосуванням знакосинтезуючих друкуючих пристроїв.

PH-12	Демонструвати навички здійснення криміналістичне дослідження касових чеків та документів, надрукованих на факсимільних апаратах, прийняття обґрунтованих рішень за результатами проведеного судово-експертного дослідження.
-------	---

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.
- ЗК1.2. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної і соціальної діяльності.
- ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.
- ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.

Спеціальних компетентностей:

- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
- СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають

системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками (галузями) юридичної діяльності.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі

правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН1.1.Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики.

ПРН1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні засади техніко-криміналістичного дослідження документів. Експертиза реквізитів документів.

Техніко-криміналістичне дослідження документів. Поняття техніко-криміналістичного дослідження документів. Предмет, метод і об'єкти судової технічної експертизи документів. Задачі судової технічної експертизи документів.

Документи як об'єкти експертного дослідження. Поняття документа. Види та класифікація. Основні й додаткові реквізити документів. Технічні пристрої для нанесення реквізитів. Види бланків. Способи виготовлення бланків. Ознаки та способи підробки бланків. Прийоми дослідження. Правила поводження з документами – речовими доказами під час проведення слідчих дій та експертних досліджень.

Експертиза реквізитів документів. Сутність та основні завдання технічної експертизи реквізитів документів. Орієнтовний перелік вирішуваних питань. Способи внесення змін до документів (підчистка, травлення, дописка, переклеювання фотокарток, літер тощо). Способи підробки підписів та прийоми встановлення таких підробок. Вимоги до матеріалів, що направляються на експертизу. Поняття вільних та експериментальних зразків. Процедура відбору зразків для експертизи реквізитів документів. Порядок оформлення матеріалів.

Методологічні засади експертизи реквізитів документів. Виявлення первинного змісту документів. Дослідження слабо видимих або невидимих

текстів, обгорілих документів. Ідентифікація приладів письма за штрихами. Встановлення за частинами цілого документа. Визначення відносної давності виконання документа, або його фрагментів, встановлення послідовності виконання реквізитів документу. Послідовність нанесення штрихів, що перетинаються. Ідентифікація особи, яка надрукувала машинописний текст, виготовила зображення відтиску печатки за особливостями навичок виконавця. Установлення документа, виготовленого шляхом монтажу із застосуванням копіювально-розмножувальної та комп'ютерної техніки.

Модуль 2. Експертиза матеріалів документів, друкарських форм та інших засобів виготовлення документів.

Експертизи матеріалів документів. Основні завдання, що вирішуються експертизою матеріалів документів. Об'єкти експертизи матеріалів документів. Діагностичні та ідентифікаційні питання, що вирішуються експертизою матеріалів документів. Можливості судової експертизи матеріалів документів. Підстави для висновків про спільне джерело походження порівнюваних об'єктів, висновків про неможливість вирішення поставленого питання. Вимоги до матеріалів, що направляються на експертизу. Процедура відбору зразків для експертизи матеріалів документів. Порядок оформлення матеріалів. Схема досліджень матеріалів документів. Дослідження морфологічних та мікроскопічних ознак матеріалів документів. Схема дослідження паперу та картону. Схема дослідження барвних речовин. Схема дослідження клеючих речовин. Послідовність застосування хімічних та інструментальних методів.

Методологічні засади експертизи паперу. Папір, його загальна характеристика. Класифікація паперу та виробів із нього (зошити, книги, конверти, папки, пакети, мішки, стрічки, прокладки, фільтри тощо). Завдання дослідження паперу. Склад і властивості паперу, технологія виготовлення. Зовнішній огляд. Методи дослідження складу та властивостей паперу (органолептичні, мікроскопічні, хімічні, рентгенівські тощо). Морфологічне дослідження та якісний люмінесцентний аналіз. Дослідження компонентного

складу паперу. Гістохімічне дослідження. Морфологічні ознаки волокон паперу. Визначення груп, підгруп та видів волокон.

Методологічні засади дослідження фарбових матеріалів. Класифікація та компонентний склад фарбових матеріалів. Загальна характеристика та дослідження фарбових матеріалів. Матеріали письма. Штемпельні фарби. Способи друку. Фарбові матеріали для офісної техніки. Поліграфічні фарби. Методи дослідження фарбових матеріалів. Дослідження морфологічних ознак фарбових матеріалів в штрихах. Метод дифузного копіювання. Можливості елементного аналізу, спектральних та хроматографічних методів дослідження фарбових матеріалів. Можливості ідентифікаційного дослідження фарбових матеріалів.

Методологічні засади дослідження клеючих речовин. Загальна характеристика клеючих речовин. Натуральні та синтетичні клеючі речовини. Компонентний склад клеючих речовин. Методи дослідження клеючих речовин. Зовнішній огляд, морфологічне дослідження, якісний люмінесцентний аналіз, якісний хімічний аналіз. Схема систематичного аналізу клеючих речовин. Елементний аналіз.

Експертиза друкарських форм та інших засобів виготовлення документів. Поняття судової експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів в кримінальному, цивільному, господарському та адміністративному судочинстві. Предмет судової експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів та її види. Ідентифікаційні та діагностичні завдання експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів. Основні об'єкти експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів: поліграфічна продукція, відтиски печаток, штампів та факсиміле, друковані тексти. Поняття абсолютної та відносної давнини виконання документів. Визначення послідовності нанесення штрихів. Дослідження штрихів, що перетинаються, виконаних різними приладами. Види печаток і штампів. Елементи захисту. Ознаки відбитків, нанесених каучуковими, фотополімерними, металевими печатками,

за допомогою лазерного гравіювання чи флеш технологій. Вимоги до матеріалів, що направляються на експертизу. Процедура відбору зразків для експертизи матеріалів документів. Порядок оформлення матеріалів.

Експертиза бланків документів та іншої поліграфічної продукції. Предмет та об'єкти експертних досліджень. Питання, що досліджуються експертизою. Види друкарських форм та способи їх виготовлення. Поліграфічні засоби відтворення зображень. Основні види друку: високий, плоский, глибокий, трафаретний. Цинкографія. Офсетний друк. Електрографічний, струминний, термографічний та інші види друку. Діагностичні завдання. Ідентифікація друкарських форм, технічних засобів, що застосовуються для їх виготовлення.

Експертиза машинописних текстів. Предмет та об'єкти експертних досліджень машинописних текстів. Основні відомості про будову пишучих машин. Питання, що вирішуються експертизою машинописного тексту. Методика дослідження. Можливості встановлення типу, марки та ідентифікації пишучих машин по надрукованому тексту.

Криміналістичне дослідження документів, виконаних із застосуванням знаковинтезуючих друкуючих пристроїв. Предмет та об'єкти експертного дослідження документів, виконаних із застосуванням знаковинтезуючих друкуючих пристроїв. Способи друку знаковинтезуючих друкуючих пристроїв та морфологічні ознаки, що відображаються у надрукованих текстах. Типи (матричні, лазерні, струнні або термографічні) принтерів та ідентифікація комп'ютерної і копіювально-розмножувальної техніки за виготовленими за їх допомогою матеріальними документами.

Дослідження касових чеків та документів, надрукованих на факсимільних апаратах. Дослідження касових чеків та інших документів, надрукованих на спеціальних апаратах. Ідентифікація апаратів по чеках. Засоби підробки касових чеків, встановлення підробки. Дослідження документів, надрукованих на факсимільних апаратах. Установлення способу нанесення відтисків печаток, штампів, факсиміле; ідентифікація печаток,

штампів, факсиміле тощо за їх відтисками; відповідність часу нанесення відтисків печаток, штампів даті виготовлення документа.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні засади техніко-криміналістичного дослідження документів. Експертиза реквізитів документів				
		Тема 1. Загальні засади техніко-криміналістичного дослідження документів	12	2	2	8
		Тема 2. Документи як об'єкти експертного дослідження	12	2	2	8
		Тема 3. Експертиза реквізитів документів	12	2	2	8
		Тема 4. Методологічні засади експертизи реквізитів документів	24	4	4	16
		<i>Разом</i>	60	10	10	40
		Модуль 2. Експертиза матеріалів документів, друкарських форм та інших засобів виготовлення документів				
		Тема 1. Експертизи	12	2	2	8

		матеріалів документів				
		Тема 2. Методологічні засади експертизи матеріалів документів	12	2	2	8
		Тема 3. Експертиза друкарських форм та інших засобів виготовлення документів	12	2	2	8
		Тема 4. Методологічні засади судової експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів	24	4	4	16
		<i>Разом</i>	60	10	10	40
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні засади техніко-криміналістичного дослідження документів. Експертиза реквізитів документів				
		Тема 1. Загальні засади техніко-криміналістичного дослідження документів	11	-	-	11
		Тема 2. Документи як об'єкти	11	-	-	11

		експертного дослідження				
		Тема 3. Експертиза реквізитів документів	13	-	-	11
		Тема 4. Методологічні засади судової експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів	24	2	2	22
		<i>Разом</i>	59	2	2	55
		Модуль 2. Експертиза матеріалів документів, друкарських форм та інших засобів виготовлення документів				
		Тема 1. Експертизи матеріалів документів	13	2	-	11
		Тема 2. Методологічні засади експертизи матеріалів документів	11	-	-	11
		Тема 3. Експертиза друкарських форм та інших засобів виготовлення документів	15	2	2	11
		Тема 4. Методологічні засади судової експертизи друкарських форм та інших засобів виготовлення документів	22	-	-	22
		<i>Разом</i>	61	4	2	55
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Дослідження документів» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: вирішення практичних та ситуаційних завдань, усне/письмове опитування, вирішення завдань під час роботи зі зразками та колекціями процесуальних документів (постановами, експертними висновками), відпрацювання навичок використання окремих науково-технічних засобів та їх комплектів тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться у формі виконання лабораторних робіт. Впродовж двох модулів студенти виконують *2 лабораторні роботи*. Представляють портфоліо лабораторних робіт. Максимальна кількість балів за виконання лабораторної роботи – 10.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами
контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів	
п/з	л/р	п/з	л/р		
max 30	max 10	max 30	max 10	max 20	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Лабораторна робота	Max 10	Високий (творчий) рівень щодо застосування науково-технічних засобів і технологій, криміналістичних прийомів, методологічних рекомендацій
	5	Задовільний рівень щодо застосування науково-технічних засобів і технологій, криміналістичних прийомів, методологічних рекомендацій
	Min 0	Незадовільний рівень щодо застосування науково-технічних засобів і технологій, криміналістичних прийомів, методологічних рекомендацій.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.

	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.

Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
Зараховано	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі,

		<p>достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.

Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: затв. Наказом МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17#Text>.

Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, затв. Наказом МВС України від 17.07.2017 № 591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17#Text>.

Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: затв. Наказом МВС України від 10.09.2009 № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>.

Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: затв. Наказом МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>.

Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України: затв. Наказом МВС України від 11.09.2001 № 785 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01#Text>.

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. Наказом МЮ України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби : затв. Наказом МВС України від 21.09.2020 № 675. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#Text>.

Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію Служби безпеки України та атестацію судових експертів : затв. Наказом ЦУ СБ України від 24.12.2014 № 855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-15#Text>.

Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : затв. Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>.

Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затв. Наказом МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: затв. Наказом

МЮ України від 03.03.2015 № 301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>.

Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#Text>.

Порядок ведення державного Реєстру атестованих судових експертів затв. Наказом МЮ України від 29.03.2012 № 492/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text>.

Порядок ведення Реєстру методик проведення судових експертиз: затв. Наказом МЮ України від 02.10.2008 № 1666/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0924-08/print1464905809202823#Text>.

Порядок присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів працівникам науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України : затв. Наказом МЮ України від 30.12.2011 № 3660/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0002-12#Text>.

Порядок проведення рецензування висновків судових експертів: затв. Наказом МЮ України від 03.02.2020 № 335/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0131-20#Text>.

Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного суду України від 30.05.97 № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text>.

Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Література

Основна література

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. : Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / Авдєєва Г. К. та ін. ; редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. 951 с.

Воробей О. В., Мельников І. М., Волошин О. Г. Техніко-криміналістичне дослідження документів. Навчально-методичний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 304 с.

Демидова Є. Є. Тактика допиту обізнаних осіб: монографія. Харків: Апостіль, 2013. 232 с.

Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. – Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2017. С. 108-144.

Консультації спеціаліста на стадії досудового розслідування: практичний посібник / С. О. Шевцов, О. А. Кожевніков. Харків, 2021. 37 с.

Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.

Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліф. судового експерта / авт.-уклад. : Л. М. Головченко, А. І. Лозовий та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / Укладачі: О.П. Угровецький, В.В. Аброськін, І.Р. Шинкаренко та ін. / Міністерство юстиції України; Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз імені Засл. проф. М.С. Бокаріуса. Харків: ХНДІСЕ ; Промінь, 2019. 180 с.

Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія і практика: монографія. Харків : Право, 2016. 456 с.

Технологія призначення судових експертиз: практичний поради́ник / С.І. Перлін, С.О. Шевцов, О.В. Кокорін. Харків, 2018. 103 с.

Шевчук В.М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. пр. Харків: Право, 2020. 1280 с.

Шепітько В. Кримінальне право, криміналістика та судові науки: енциклопедія / Валерій Шепітько, Михайло Шепітько. Харків : Право, 2021. - 508 с.

Шерстюк В. М. Судово-експертна діяльність (організаційно-правові та морально-психологічні засади): монографія. Сімферополь: ООО «ДІАЙПГ», 2008. 196 с.

Яремчук В.О. Організація і тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій: монографія. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2015. 228с.

Shepitko V. Introduction to criminalistics. Kharkiv: Apostille Publishing House L.L.C, 2021. 168p.

Textbook of criminalistics. Volume I: General Theory. Edited by H. Malevski, V. Shepitko. – Kharkiv: Apostille Publishing House LLC, 2016.

The basics of criminalistics: practical manual / Anna Myrovska, Artem Samodin, Tetiana Tsymbaliuk and other ; under the general editorship of Anna Myrovska. Kyiv : Osvita Ukrainy, 2021. 148 p.

Додаткова література

Бідняк Г. С. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств : монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 152 с.

Експертизи у судочинстві України: науково-практичний посібник / ред. В. Г. Гончаренко, І. В. Гора. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 504 с.

Збірник нормопроектної та науково-аналітичної діяльності фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України у 2020 р.: проекти нормативних актів, науково-правові висновки, пропозиції та зауваження до законодавства / упоряд.: В. С. Батиргарєєва, Д. П. Євтеєва, В. І. Борисов та ін.; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 584 с.

Інформаційний збірник з питань правових та організаційних основ судово-експертної діяльності / І.С. Ястреб, А.І Чернявський., Р.М Хажинський. Одеса, 2015. 228 с.

Кафедра криміналістики: історія становлення та розвитку. До 80-річчя заснування: монографія /за ред. В.Ю. Шепітько, Харків, 2020. 268 с.

Науменко С. М. Проведення судово-технічної експертизи документів, оснащених машино звучними та електронними елементами захисту: метод. Реком. / С.М. Науменко. – Київ : КНДІСЕ, 2012. 95 с.

Столітній шлях судової експертизи в Україні (1918–2018 рр.): монографія / Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз імені засл. проф. М.С.Бокаріуса ; за ред. О.М.Клюєва. Харків : Золоті сторінки, 2018. 336 с.

Судовий експерт: складові професійної компетентності: практичний посібник / С. О. Шевцов, Г. О. Рукавіщина, Д. О. Островерхов Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021. 49 с.

Судові експертизи в процесуальному праві України: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.

Щербаковская Л. П. Разновидности и свойства чернил для струйных принтеров // Ароцкерівські читання : збірник матеріалів засідання, присвяченого 85-річчю від народження видатного вченого-криміналіста Л. Ю. Ароцкера (Суми, 1-2 лист. 202 р.) / МЮУ, ХНДІСУ, 2012. – С. 67-70.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://dspace.nlu.edu.ua/>

Електронний репозитарій ДВНЗ Ужгородського національного університету - <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nlu.edu.ua/>

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокаріуса» - <https://www.hniise.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державного Бюро Розслідувань. - <https://dbr.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України <https://mvs.gov.ua/uk/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України - <https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Реєстр атестованих судових експертів - <https://rase.minjust.gov.ua>

Реєстр методик проведення судових експертиз - <https://rmpse.minjust.gov.ua>

Харківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України – <https://ndekc.kh.ua>

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс
кафедри криміналістики. URL:
[http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category
&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151](http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151)